

Jaromír Jirsa a kolektiv:

Občanské soudní řízení. Soudcovský komentář. Kniha I. § 1–78g občanského soudního řádu

Občanské soudní řízení. Soudcovský komentář. Kniha II. § 79–180 občanského soudního řádu

3. vydání Praha: Wolters Kluwer ČR, 2019.

JUDr. Miroslav Sedláček, Ph.D., LL.M.

Univerzita Karlova, Právnická fakulta

Katedra občanského práva

Soudcovský komentář občanského soudního řízení vychází již ve 3., aktualizovaném a doplněném vydání a ve své podstatě navazuje na úspěšné předchozí edice z let 2014 a 2016. Komentář je zpracován širokým autorským kolektivem pod vedením soudce Ústavního soudu JUDr. Jaromíra Jirsy, který je tvořen především soudci všech stupňů soudní soustavy, jejichž výklady jsou obohaceny pohledy advokátů k dané problematice (na knize I. se podílelo celkem devět autorů, na knize II. ještě o jednoho více).

Kniha I. obsahuje výklad § 1 až 78g občanského soudního řádu, tedy komentář části první zákona (obecná ustanovení; § 1 až 58) a také části druhé zákona (činnost soudu před zahájením řízení; § 67 až 78g). Úvodní stránky publikace obsahují nejenom samotný její obsah, ale také celkem tři pomocné orientační rejstříky, díky kterým se čtenář může v dalším textu velmi dobře orientovat. Z jednotlivých přehledů je třeba vyzdvihnout především souhrn použitých grafů, tabulek a vzorových dokumentů (na str. 9 až 10), které jednotlivě přispívají k přehlednosti navazujících výkladů. Některé z nich jsou přitom jednoduššího provedení (viz např. graf č. 2, graf č. 6, graf č. 22, graf č. 33, vzorový dokument č. 7, tabulka č. 2 aj.), jiné jsou naopak důsledně rozvětveny ve složitější celek (viz např. graf č. 5, graf č. 23, graf č. 32, tabulka č. 9 atp.). Bez zkušeností ze soudcovské praxe by zřejmě nebylo možné komentář vzorovými dokumenty takto doplnit (např. vzory plných mocí, usnesení, protokolů, žádostí či obálek různých typů pro soudy).

Komentář je na odpovídající úrovni rozdělen do šesti částí, které odpovídají strukturování občanského soudního řádu na hlavy části první a části druhé zákonného textu. Ještě pro umocnění přehlednosti publikace autoři zvolili další její členění v rámci jednotlivých částí, vždy uvozující celek komentovaného ustanovení zákona, např. pravomoc soudu na str. 43 a násl., nebo příslušnost soudu na str. 77 a násl.

Úvodní část knihy se věnuje základním ustanovením části první zákona, přičemž je v komentáři k § 1 správně uvedeno, že by procesní předpis měl s odkazem na závěry Ústavního soudu sloužit především jako účelný nástroj k nalezení hmotného práva, nikoliv k tomu, aby se z něj samotného stal smysl celého řízení. Tedy preferuje se jednoznačně

materiální (přirozenoprávní) přístup k procesu před jeho formalistickým pojetím, v němž má účastník pocit, že soud vede řízení sám pro sebe, a nikoliv pro něj (shodně WAGNER, Claus. § 139 *Materielle Prozessleitung*. In: KRÜGER, Wolfgang, Thomas RAUSCHER und Bearbeiter. *Münchener Kommentar zur Zivilprozessordnung mit Gerichtsverfassungsgesetz und Nebengesetzen. Band 1. §§ 1–354*. München: C. H. Beck, 2013). V občanském soudním řádu můžeme tyto instrumenty materiálního vedení řízení nalézt v § 43 a § 118a.

V dalších částech první knihy se autoři svým výkladem zaměřují postupně na soudy (část první, hlava druhá), účast na řízení (část první, hlava třetí), úkony soudu a účastníků (část první, hlava čtvrtá), poněkud skromně na předběžná řízení na str. 443 až 448 (část druhá, hlava první), konečně na předběžná opatření a zajištění důkazu (část druhá, hlava druhá).

Osobitým pojetím se kniha vymyká obvyklému zpracování komentovaného znění zákona. Jedná se o originálně zpracované dílo, které si především díky praktickému výkladu, opřenému o dlouholetou každodenní aplikaci občanského soudního řádu a již v textu doplněného o stovky soudních rozhodnutí nejenom tuzemských, ale také cizozemských, už získalo svoji oblibu.

Kniha II. plynule navazuje na předchozí díl, když svoji pozornost akcentuje na výklad § 79 až 180 občanského soudního řádu, tj. na řízení v prvním stupni (část třetí zákona). Tento úsek procesu je přitom páteří civilního soudního řízení. Toho si autoři byli co do rozsahu a hloubky zpracování výkladu dobře vědomi, když knihu rozdělili do pěti celků, v nichž svoji pozornost soustředili nejprve na vlastní průběh řízení (část třetí, hlava první), dále dokazování (část třetí, hlava druhá), náklady řízení (část třetí, hlava třetí), rozhodnutí (část třetí, hlava čtvrtá) a nakonec zvláštní ustanovení věnovaná řízení o žalobě z rušené držby (část třetí, hlava pátá).

Co do stylu zpracování autoři zachovali nastavenou tvůrčí linii, komentovaná ustanovení zákona obsahují vlastní pohledy na problematiku, doplněné relevantní judikaturou a velmi vhodně dílčími grafy, tabulkami nebo vzorovými dokumenty. Občanský soudní řád nejen prošel od jeho přijetí více než stovkou novelizací (viz přehled na str. 11 a násl.), ale nové legislativní úpravy a záměry ukázaly buďto na potřebu procesně navázat na nová ustanovení hmotného práva, konkrétně např. nová pasáž procesní úpravy o žalobě z rušené družby (§ 176 až 180), která je vyjádřením tzv. posesorní ochrany (srov. HORA, Václav. *Československé civilní právo procesní. II. díl*. Reprint. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2010, str. 439 a násl.), nebo na tendenci směřující k relativnímu oddělení některých pasáží do samostatných předpisů, které si ovšem udržují zvláštní vztah k procesnímu kodexu (nejvýrazněji tzv. nesporná řízení, viz zákon č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních).

I zde vychází rozsáhlý komentář především z bohatých praktických soudcovských zkušeností převážné části členů autorského kolektivu. Stejně jako v předchozím díle nechybí věcný rejstřík (str. 613 a násl.), ani seznamy použité literatury a vybraných zkratk právních předpisů (str. 646 a 647). Publikace je zpracována jako obsáhlá praktická výkladová pomůcka

nejen pro soudce, advokáty a další představitele právnických profesí, ale také pro účastníky řízení.

Obsahově zdařilé dílo knihy I. a II. této nové komentářové generace zahrnuje právní stav předpisu k 1. 3. 2019.